

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

1040 София, ул. "Славянска" №1, тел.: 02/ 91 408(центра), факс: 02/ 987 00 98

Изх. № 11-00-583/17.01.2003
(Моля, цитирайте при отговор)

На Ваш №.....

*Виза К.Д.Ф. = 22/2002.
Пренеси се в
на всички съдии
20.01.2003*

**КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

на Антон Станков – министър на правосъдието

ОТНОСНО: Молба от главния прокурор на Република България за тълкуване разпоредбата на чл.158, т.3 от Конституцията за което е образувано конституционно дело №22/2002 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА
КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 17 декември 2002 г. по конституционно дело № 22 от 2002 г. сме конституирани като заинтересувана страна по конституционно дело № 22 от 2002 г., образувано по искане на главния прокурор на Република България за тълкуване на чл.158, т.3 от Конституцията в частта ѝ относно израза "промени във формата на държавно устройство и на държавно управление".

В искането се поддържа, че изразът “формата на държавно устройство и на държавно управление” по чл.158, т.3 от Конституцията означава конституционната система, конституционния модел на българската държава, и тази система обхваща създадените от Великото народно събрание държавни органи и връзките, взаимодействията, между тях. В искането се поддържа още, че “промени” във формата на държавно устройство и на държавно управление са налице тогава, когато бъде извършено премахване на конституционно определен държавен орган, преместването му от една в друга част на държавната власт, когато се изменя конституционната уредба на отношенията между различните държавни органи, или когато се променят правомощията на даден конституционноустановен държавен орган. Поддържа се още, че посочените по-горе промени нарушават съществуващата структура или функционирането на държавната система, конституционно установения модел, поради което такива биха могли да бъдат извършени само от Велико народно събрание, чрез промени в действащата Конституция.

Молителят иска задължително тълкуване и на въпроса дали подлежи на контрол за конституционност по чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията от страна на Конституционния съд закон за изменение или допълнение на Конституцията, приет от обикновено Народно събрание в нарушение на чл.158, т.3 от Конституцията.

Не споделяме това становище по следните съображения :

По своето държавно устройство Република България е “единна държава с местно самоуправление”- чл.2, ал.1 от Конституцията. Формата на държавно управление на България е “парламентарно управление”, т.е. парламентарна република, прогласява чл.1 ал.1 от Конституцията. Както формата на държавно устройство, така и формата на държавно управление на България са установени с конституционни разпоредби, поради което *промени* в органите и функциите им могат да се извършат само с изменение и допълнение на Конституцията; приемането на *нова Конституция* е безспорно в правомощията само на Велико Народно събрание.

Държавната система включва в себе си множество органи и представлява единство от взаимосвързани и взаимодействащи си органи, които функционират в конкретна социална среда и целят постигането на определени политически цели. На основата на принципа на разделението на властите системата на държавните органи у нас се състои от подсистеми като всяка от тях функционира по такъв

начин, че да може да изпълнява държавните задачи автономно, а при нужда и във взаимодействие с другите подсистеми. По този начин са обособени три подсистеми държавни органи : орган на законодателната власт, органи на изпълнителната власт и органи на съдебната власт, като съществуват и такива държавни органи, които не попадат в нито една от посочените три подсистеми. Такива са например президентът, Конституционният съд и др. .

На Народното събрание като общодържавен представителен орган принадлежат най-важните държавновластнически правомощия : да законодателства и като колективен орган да упражнява парламентарен контрол. Правомощията на Народното събрание са изброително посочени в чл.84 и 85 от Конституцията. Конституцията често препраща към законите, които конкретизират отделни правомощия на Народното събрание, но това в никакъв случай не означава, че чрез тях се установяват нови правомощия на парламента, по който въпрос Конституционният съд изрично се е произнесъл с Решение №17 от 1992 г.. Според сферите и характера на обществените отношения, които са предмет на регулиране от Народното събрание , правомощията му могат да бъдат обособени в две групи : правомощия по осъществяване ръководството на вътрешната политика на държавата и правомощия по осъществяване на външната политика на същата. Постановеният пред КС въпрос попада в кръга на първата група правомощия, свързани с осъществяването на вътрешната политика на държавата. Началният текст на специалната глава девета от Конституцията гласи : “Народното събрание може да изменя и допълва всички разпоредби на Конституцията с изключение на тези, предоставени в правомощията на Великото Народно събрание.” От анализа на този текст в контекста на останалите разпоредби следва, че *Конституцията на Република България може да бъде изменена и допълнена и от [обикновено] Народно събрание* , при съблюдаване на специалната конституционна процедура. В допълнение към гореизложеното, искането за задължително тълкуване е твърде общо според нас. От съществено значение за тълкувателната дейност в случая е конкретиката, т.е. за какви промени става реч, както дали и доколко те са относими към хипотезиса на правната норма на чл.158, т.3 от Конституцията. По наше мнение, ако тези промени евентуално имат отношение към глава шеста от Конституцията, те не могат да се субсумират под разпоредбата на Основния закон, чието задължително тълкуване се иска.

По въпроса дали подлежи на контрол за конституционност по чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията от страна на Конституционния съд

закон за изменение или допълнение на Конституцията, приет от обикновено Народно събрание в нарушение на чл.158, т.3 от Конституцията, застъпваме следното становище : Тълкувайки разпоредбите на глава девета с тези на глава трета от Конституцията в частта им за реда и условията за приемане на законите поотделно и в съвкупност, можем да стигнем до извода, че условията и редът за приемане на закон за изменение и допълнение на Конституцията са различни спрямо онези, предвидени за останалите закони. От тук може да се заключи, че законите за изменение и допълнение на Конституцията са различни от останалите закони , с други думи първите и вторите могат да се разглеждат като видове закони при което конституционните норми имат най-висша юридическа сила а законът за изменение и допълнение на Конституцията не следва да се третира наравно с обикновените закони.

На основание изложеното считаме, че законите за изменение и допълнение на Конституцията не подлежат на контрол от Конституционния съд за конституционносъобразност.

Освен посочените юридически доводи, при упражняването на правомощието на Народното събрание да изменя и допълва Конституцията отношение имат и обществено-политическите мотиви и обстановка. Като се изхожда от правно-политическата същност на Конституцията, промените в същата би следвало да отговарят на назрели обществени потребности и да са получили възможно най-широка обществено-политическа подкрепа.

МИНИСТЪР :.....

АНБОН СТАЙКОВ

